

Innspill til ny felles rammeplan for lærerutdanning – underkapitler og hoveddel Drama- og teaterpedagogene

Takk for invitasjon til møte 22.01.26. Her følger en beskrivelse av det vi tok opp på møtet, samt noe utdypende informasjon.

1. Om underkapitlene

Lek og praktiske, estetiske og varierte arbeidsformer

I tråd med at skolen skal bli mer praktisk og at lek løftes frem som viktig for læring og utvikling, ser vi en klar forbedring i arbeidsgruppens forslag, sammenlignet med gjeldende rammeplan. Dette gjelder forslagene fra GLU 1-4 og 5-7. Lek og praktiske, estetiske og varierte arbeidsformer kommer tydelig frem. Begge disse arbeidsgruppene viser til fagfeltet for drama og teater i begrunnelsene, der vi finner klargjørende formuleringer som f.eks. GLU 5-7: «Læreren må kunne integrere lek, drama og utforskende arbeidsformer i faglige sammenhenger for å møte elevenes utviklingsbehov og interesser». Denne beskrivelsen av hva læreren *må kunne*, viser at spesielt drama er viktig for kobling mellom faglige sammenhenger, lek og utforskning. Det følger av at dette er kjernen i dramaundervisning. Vi mener drama må løftes opp fra begrunnelsen til underkapitler, og inn som en del av de aktuelle målene for kompetanse i selve rammeplanen, for å sikre at fremtidige lærere får den kompetansen. For eksempel slik:

GLU 1-4:

- å tilrettelegge for lek som skal bidra til trivsel, utvikling, læring og danning. Kompetansen innebærer kunnskap om lekens egenverdi, ulike former for lek, **drama som læringsform** og lekens betydning for læring i fagene.

GLU 5-7:

- å anvende praktiske, estetiske og varierte arbeidsformer, og elementer av lek og **drama** for å styrke utforskning, motivasjon og mestring

GLU 8-10: Når det gjelder underkapitlet for GLU 8-10 mangler det estetiske, kanskje er det ikke kommet med i et komprimert punkt som skal romme svært mye. Drama, lek og praktiske og estetiske læringsformer er viktig også for ungdomstrinnet. Det bør ses på hvordan underkapitlet kan utvides med et punkt som gjelder dette.

Begrunnelse – behov for forankring i tillegg til åpne begreper

Forslagene til underkapitler har åpne begreper som: «lek», «elementer av lek», «praktiske, estetiske og varierte arbeidsformer», «praktiske og elevaktive arbeidsmåter».

Drama og teater som fag, og som uttrykk og læringsform i andre fag er alt dette, og blir på den måten ikke ekskludert. Men, det er heller ingenting som sikrer at fagfeltet drama og teater i lærerutdanning blir inkludert, fordi det brukes så åpne begreper. Til forskjell fra de praktiske og estetiske fagene musikk og kunst og håndverk som er timeplanfestet i grunnskolen, så har ikke drama og teater den forankringen. Det gjør at drama, som er sentralt når det gjelder opplæring i praktiske og estetiske læringsformer på grunnskolelærerutdanningene, står i en særstilling og bør forankres i lærerutdanningens rammeplan med tydelige begreper. Minst et sted må det forankres, i lærerutdanning eller grunnskolens læreplan, eller begge steder.

Når mer lek og praktisk læring i fag skal inn i skolen, kommer det ikke til å hjelpe med for eksempel bare flere forelesninger om lek og praktisk læring i lærerutdanningen. Drama og teater i lærerutdanning er et fagfelt der de som underviser lærerstudentene kommer fra et praktisk fagfelt der vi *leker*, og vi *gjør* handlingsorientert, praktisk og fysisk aktiv læring som aktiviserer *hele* eleven/studenten: det kognitive, kropp, sanser og følelser. Drama og å øve seg på å lede dramaundervisning må trenes på «på gulvet». Vi lærer lærerstudentene å integrere drama og faglig innhold/tema fra for eksempel litteratur, historie, språkfag eller noe samfunnsaktuelt.

Underkapitler – punkt særlige bestemmelser om utdanningens innhold

Alle arbeidsgruppene for GLU har lagt inn formuleringen «Alle fag som tilsvarer skolefag, skal omfatte fagdidaktikk» i underkapitlene. De begrunner formuleringen «som tilsvarer skolefag» med at de ikke vil stenge for utvikling av skolerelevante emner i lærerutdanningen som ikke er undervisningsfag i skolen eller profesjonsrettet pedagogikk, og gir emner i drama og spesialpedagogikk som eksempler. Den formuleringen er en viktig presisering, som må følges opp slik at punktet slik det vil se ut i vedtatt rammeplan blir forstått på den måten arbeidsgruppene har tenkt med formuleringen «som tilsvarer».

2. Hva er drama- og teaterundervisning

Lek er en del av selve kjernen i drama- og teaterfaget. Kort fortalt var det på tidlig 1900-tall krefter innen barneteaterfeltet som videreutviklet fagfeltet til *drama* – og teaterfaget for skole og lærerutdanning. Dramadelen av dette sammensatte faget ble utviklet nettopp for at barn og unge skal få lære og utvikle seg gjennom å leke, forestille seg og gjøre *som om* i tenkte situasjoner fra tematikk integrert i faget. Temaer fra for eksempel litteratur, historie eller noe samfunnsaktuelt integreres med lek med roller, situasjoner og perspektivbytter innen en ramme. For eksempel et dramaforløp bygget opp rundt hele eller deler av en barnebok. – Eller det kan være drama som rollelek innen en fiksjonsramme i første klasse, der man lager en felles lekeverden som for eksempel hotell, sykehus, reise til verdensrommet... lekens muligheter er mange.

I drama- og teaterfaget i sin helhet inngår grunntrening som f.eks. skal trene elevene på formidling, stemmebruk, kroppsspråk, konsentrasjon, tilstedeværelse, fantasi, forestillingsevne og improvisasjon. I den norske grunnskolen er det slik at faget skal kunne brukes som en del av undervisningen i andre fag som læringsform. - I stedet for å ha egne timer på timeplanen på noen trinn der slik læring som er skissert i hele dette punktet finner sted, samt skoleforestillinger på noen trinn. Dermed blir det «smakebiter» av faget elever kan få, men det er viktige smakebiter.

3. Høyere utdanning – lærerutdanning innen Drama og teater

GLU

Med varierende omfang, organisering, innhold og navn på hva tilbudet kalles, underviser fagfeltet for drama og teater ved landets grunnskolelærerutdanninger studentene i hovedkategoriene:

1. Drama
2. Formidling
3. Klasseledelse og praksisnær kommunikasjonstrening

De tre hovedkategoriene inneholder både studentaktiv, praktisk opplæring og øving på dramaundervisning for elever – og praktisk opplæring og trening knyttet til *lærerrollen*. Det er opp til den enkelte utdanning om dette tilbys, og hvilke hovedkategorier de eventuelt har.

Se ny rapport med nasjonal kartlegging av drama- og teaterundervisning i grunnskolelærerutdanningene 2025/2026 her: <https://dramaogteater.no/i-undervisning/hoyere-utdanning/> Timetallet per student varierer fra 0-206 timer på de 19 lærerutdanningene (GLU) som inngår i kartleggingen.

Rapporten *Estetiske læringsprosesser i grunnskolelærerutdanningene: Helhetlig, integrert og forskningsbasert?* (By et al., 2020) er også relevant i denne sammenhengen. Kartleggingen viser at fagmiljøet i drama og teater har en sentral plass i opplæringen i estetiske læringsprosesser ved de ulike lærerutdanningsinstitusjonene.

Drama er en del av de aller fleste grunnskolelærerutdanningene (GLU) i varierende omfang, men i gjeldende rammeplan er ikke drama forankret med dramafaglige begreper. Fra dramadelen av

drama- og teaterfaget kom for fullt til Norge, via England og USA, ble det en del av lærerutdanningen. – Som emne i barnehagelærerutdanningen og etter hvert i varierende omfang som en del av grunnskolelærerutdanningen. Frem til Fagfornyelsen i 2020, inngikk drama og teater som en del av læreplanen i flere fag i grunnskolen, i norskfaget fra 1939-2020. Endringen som kom ved å gå over til svært åpne begreper som «estetiske læringsprosesser» og «kreativ» i styringsdokumenter for lærerutdanning og grunnskolens læreplaner, har gjort at drama og teater nå ikke er forankret noen av stedene. Dette kan endres ved innføring av ny felles rammeplan, slik vi foreslår i punkt 1.

Årsstudium, bachelor, MA, PPU, LUPE

Norge har en rekke *praktiske* og teoretiske utdanninger, som utdanner lærere/pedagoger innen drama og teater (årsstudium, bachelor, MA, PPU, del av fagvalg i LUPE). Oversikt her: <https://dramaogteater.no/i-undervisning/hoyere-utdanning/> Dette er praktiske utdanninger der man lærer hovedsakelig gjennom å gjøre/trene/skape/øve. Koblet med teori, men den praktiske undervisningen «på gulvet» og ikke «bare» som forelesninger og pensum *om* noe, som f.eks. drama som lek eller drama som kreativ, praktisk og estetisk læring i grunnskolen, er helt sentral. Flere av disse utdanningene er på universiteter/høgskoler som også har grunnskolelærerutdanning (GLU) og barnehagelærerutdanning (BLU). Drama- og teaterfaglig ansatte underviser da gjerne på tvers av de ulike utdanningene. Infrastrukturen med dramaseksjoner som en del av de aller fleste grunnskolelærerutdanningene er på plass, og kan med enkle grep utvides for at mer av denne kompetansen skal komme lærerstudenter til gode.

4. Formidling, klasseledelse og praksisnær kommunikasjonstrening

Når det gjelder læreren som formidler er vi overrasket over at kompetanse innen dette ikke inngår i hoveddelen og i underkapitler til ny felles rammeplan. Det bør inn begge steder. Opplæring i og trening på formidling er viktig for å skape engasjement for læring i alle fag.

Faglig råd for lærerutdanning foreslår åtte kjernekompetanser til hoveddelen:

Faglig kompetanse

Didaktisk kompetanse

Pedagogisk kompetanse

Relasjonskompetanse

Mangfoldskompetanse

Profesjonsetisk kompetanse

System- og organisasjonskompetanse

Endrings- og utviklingskompetanse

Vi foreslår å legge til **formidlingskompetanse**, og den kan gjerne settes inn øverst på listen over lærerens kjernekompetanser.

Formidlingskompetanse handler om å kunne formidle faglig innhold på en måte som skaper engasjement og undring. Kompetansen innebærer å bruke kropp, stemme og andre virkemidler på en hensiktsmessig måte i varierte formidlingssituasjoner. Det inkluderer å kunne bruke dramaturgi som et verktøy i planlegging og gjennomføring, og å kunne improvisere i formidlingen ut fra klasseromssituasjonen.

Ved innføring av ny rammeplan foreslår vi å utvide den praktiske opplæringen av lærerstudentene innen formidling, klasseledelse og praksisnær kommunikasjonstrening, ved å legge det inn som et studiepoengfestet emne med for eksempel 15-30 studiepoeng for alle lærerstudenter. Fagfeltet for drama og teater bidrar til praktisk undervisning innen dette per i dag på mange av lærerutdanningene. Vår erfaring er at dette er områder som må styrkes i lærerutdanningen.

- For eksempel praktisk trening på muntlig formidling, klasseledelse og rollespill om realistiske situasjoner i lærerhverdagen.

5. UiT - Et eksempel på at drama er integrert i fag gjennom utdanningen

UiT – Norges arktiske universitet har utviklet en god modell for drama integrert i fag på GLU 1-7 og 5-10, der drama- og teaterfaglig ansatte står for undervisningen i de bolkene, som for studentene kalles f.eks. drama-norsk. Se vedlagte modeller.

6. Prosjekter – dramaundervisning i grunnskolen – *Bli med inn i boka*

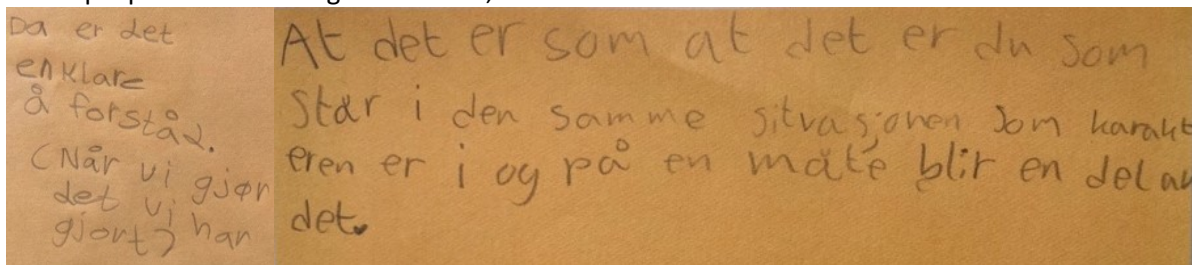
Drama- og teaterpedagogene driver relativt mye dramaundervisning i grunnskolen, som en del av prosjekter støttet av Utdanningsdirektoratet, der ca 50 klasser per år har fått skolebesøk med dramatiser ledet av erfarne drama- og teaterpedagoger. Alle undervisningsopplegg er åpent tilgjengelig i læringsressursen [Dramalæring](#), slik at skoler kan ta dem i bruk på egenhånd. I 2025/2026 prosjektet [Bli med inn i boka](#). Dette gjør at vi er i tett kontakt med skoler.

Avslutningsvis får dere et lite innblikk i tilbakemeldinger på hva slik undervisning, til inspirasjon for hva de kan gjøre mer av på egenhånd, gir lærere – og elever:

«For et fantastisk opplegg! Jeg lærte masse om hvordan man kan jobbe kreativt og lekende med bøker, og jeg fikk virkelig erfare hvor engasjerende et dramaforløp kan være for elevene. Alt var gjennomtenkt, motiverende og ga meg mange nye idéer til videre arbeid. Dette vil jeg bruke igjen – og gjerne prøve med flere ulike bøker!»
lærer 1. trinn

«Elevene ble raskt engasjert, og kom inn i boken fra første stund. De mange ulike virkemidlene gjorde at de både fikk god innsikt i handling og persongalleri, og mulighet for refleksjon/å sette seg selv inn i situasjoner. Rammene gjorde også at elever som strever med lesing og kvir seg for å lese/snakke høyt i klassen, klarte å delta. Vi merket oss spesielt en elev som strever med dette, som sto og leste høyt med den største selvfølgelighet»
lærerne på 4.trinn

Eksempel på tilbakemeldinger fra elever, 4. trinn:

Ta gjerne kontakt for utdypende informasjon.

4. februar 2026,

Hilsen fra Drama- og teaterpedagogene ved

Kari Strand, daglig leder

Marte Liset, styreleder og universitetslektor i drama og teater - lærerutdanning UiT – Norges arktiske universitet